

**WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
W POZNANIU
DELEGATURA W LESZNIE**

**INFORMACJA
O STANIE ŚRODOWISKA I DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ
WIELKOPOLSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
INSPEKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
W POWIECIE ŚREMSKIM
W ROKU 2013**

Opracowanie:

*Wydział Monitoringu Środowiska
pod kierunkiem Marii Pułyk*

*Dział Inspekcji
pod kierunkiem Danuty Binkowskiej*

Zatwierdził:

Z up. WIELKOPOLSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
INSPEKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA

*mgr inż. Jacek Matuszewski
Kierownik Delegatury w Lesznie*

Leszno, wrzesień 2014

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
2.	WYBRANE CECHY POWIATU	5
3.	STAN ŚRODOWISKA.....	7
3.1.	Monitoring jakości powietrza.....	7
3.2.	Monitoring jakości wód.....	8
3.2.1.	Monitoring jakości wód powierzchniowych.....	8
3.2.2.	Monitoring jakości wód podziemnych.....	13
3.3.	Monitoring jakości gleby i ziemi.....	15
3.4.	Monitoring hałasu.....	15
3.5.	Monitoring pól elektromagnetycznych	16
3.6.	Monitoring gospodarki odpadami	16
3.7.	Podsumowanie i wnioski.....	18
4.	DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA.....	21
5.	POWAŻNE AWARIE	22
6.	WNIOSKI Z DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ.....	23

1. WPROWADZENIE

Opracowanie ma na celu przedstawienie stanu środowiska oraz wyników działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na terenie powiatu śremskiego w roku 2013. Do jego przygotowania wykorzystano badania własne WIOŚ w Poznaniu, wyniki badań będące w posiadaniu WIOŚ oraz ustalenia z kontroli użytkowników środowiska, prowadzonych przez inspektorów WIOŚ.

Ostateczna ocena stanu środowiska w 2013 roku jest w trakcie opracowywania i zostanie opublikowana w IV kwartale 2014 roku w formie „Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2013”.

Bieżące informacje dotyczące stanu środowiska na terenie całego województwa wielkopolskiego znaleźć można na stronie internetowej www.poznan.wios.gov.pl.

Zadania w zakresie ochrony przyrody, w tym ustanawianie form ochrony przyrody oraz sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem określonych ustawą zakazów w stosunku do tych form, realizuje Regionalny Konserwator Przyrody.

2. WYBRANE CECHY POWIATU

Powiat śremski położony jest w centralnej części województwa wielkopolskiego, obejmuje obszar o powierzchni 574 km², a zamieszkuje go 60 791 osób (stan na dzień 31 grudnia 2012 r., dane wg GUS).

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego powiat ten położony jest:

- w makroregionie Pradolina Warciańsko- Odrzańska: mezoregion Kotlina Śremska,
- w makroregionie Pojezierze Leszczyńskie: mezoregiony Pojezierze Krzywińskie, Równina Kościańska, Wał Żerkowski.

Gospodarka powiatu ma charakter rolniczo-przemysłowy; użytki rolne zajmują około 66% jego powierzchni.

Administracyjnie powiat podzielony jest na:

- trzy gminy miejsko-wiejskie: Dolsk, Książ Wielkopolski, Śrem,
- jedną gminę wiejską - Brodnica.

Powiat jest zwodociągowany w 93,8%, a skanalizowany w 69,8% (stan na dzień 31 grudnia 2012 r., dane wg GUS).

W ewidencji WIOŚ w Poznaniu znajduje się 7 mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków eksploatowanych na terenie powiatu śremskiego. Dane o ilości ścieków pochodzą z *Wykazów zawierających zbiorcze zestawienia informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat.*

Lp.	Gmina	Miejscowość /Eksploatujący	Obszar obsługiwany	Ilość ścieków w 2013 r. [m ³]
1.	Śrem	Śrem /Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Śremie	Gmina Śrem, Gmina Brodnica	1862848
2.		Binkowo /Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Śremie	Binkowo	826
3.		Bodzyniewo /Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Śremie	Bodzyniewo	543
4.		Kaleje /Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Śremie	Kaleje	962
5.	Dolsk	Dolsk /Zakład Gospodarki Komunalnej w Dolsku	Gmina Dolsk	40040
6.	Książ Wlkp.	Kielczynek /Zakład Usług Komunalnych w Książu Wlkp.	Gmina Książ Wlkp.	180000
7.		Zawory/ Inter-Agri Janusz Wojtczak Golina	zakład Zawory	112

Powiat śremski wchodzi w skład dwóch Regionów gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wielkopolskim. Gminy Śrem i Książ Wlkp. wchodzi w skład Regionu VI, natomiast gminy Brodnica i Dolsk wchodzi w skład Regionu IV.

Regiony zostały wydzielone w „Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017” uchwalonym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 sierpnia 2012 r. Wielkopolskę podzielono na 10 regionów, w których wyznaczono regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych

Region gospodarki odpadami komunalnymi to określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar zamieszkiwany co najmniej przez 150 000 mieszkańców. Regionem gospodarki odpadami komunalnymi może być też gmina licząca powyżej 500 000 mieszkańców.

Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) to zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii.

W Regionie IV:

- regionalną instalacją wpisaną do WPGO jest: mechaniczno-biologiczna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych należąca do Centrum Zagospodarowania Odpadów Selekt Sp. z o.o. zlokalizowana w miejscowości Piotrowo Pierwsze w gminie Czemiń;
- instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi regionu są: kompostownie w Sierosławiu i Rumianku (gmina Tarnowo Podgórne); instalacja do produkcji paliw alternatywnych w Opalenicy; składowiska odpadów w: Powodowie (gmina Wolsztyn), Goździnie (gmina Rakoniewice), Dopiewie (gmina Dopiewo), Srocku Małym (gmina Stęszew). Kompostownia odpadów w Sierosławiu w roku 2013 była w stanie likwidacji.

W Regionie VI:

- w roku 2013 regionalną instalacją była mechaniczno-biologiczna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych w Witaszyczkach, gmina Jarocin, a instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi Regionu VI: sortownie odpadów w Mateuszewie (gmina Śrem) i w Pławcach (gmina Środa Wlkp.); kompostownie w Mateuszewie, w Elżbietowie (gmina Nowe Miasto nad Wartą), w Cielczy (gmina Jarocin); składowiska odpadów w Mateuszewie, w Witaszyczkach (gmina Jarocin), w Brzóstkowie (gmina Żerków), w Smogorzewie (gmina Piaski), w Nadziejewie (gmina Środa Wlkp.).

Od maja 2014 r. regionalną instalacją jest składowisko odpadów (kwatery nr 3) w Witaszyczkach, a instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Witaszyczkach jest instalacją zastępczą, pozostałe instalacje do zastępczej obsługi pozostają bez zmian.

Na terenie powiatu w 2013 r. funkcjonowały dwa składowiska odpadów, jedna sortownia oraz jedna kompostownia odpadów.

Gminy powiatu śremskiego należą do następujących związków i porozumień międzygminnych realizujących zadania z zakresu ochrony środowiska:

Nazwa związku międzygminnego/ porozumienia	Gminy należące do związku	Zadania
Związek Międzygminny Centrum Zagospodarowania Odpadów „SELEKT”	Brodnica, Czemiń, Dolsk, Dopiewo, Granowo, Grodzisk Wlkp., Kamieniec, Kaźmierz, Komorniki, Kościan, miasto Kościan, miasto Luboń, Mosina, miasto Puszczykowo, Rakoniewice, Stęszew, Wielichowo, Zbąszyń, Rokietnica.	Wdrożenie nowych regulacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
Porozumienie Międzygminne w Jarocinie	Jarocin, Jaraczewo, Kotlin, Nowe Miasto nad Wartą, Żerków, Krzykosy, Czermin, Gizałki, Dobrzyca, Chocz, Borek Wlkp., Zaniemyśl, Książ Wlkp., Środa Wlkp., Piaski, Dominowo, Kórnik.	

Gmina Śrem, która nie należała do żadnego ze związków i porozumień międzygminnych, na mocy porozumienia z dnia 18.10.2010 r. powierzyła gminie Jarocin włączenie gminy Śrem do systemu gospodarki odpadami i osadami ściekowymi. Przystąpienie gminy Śrem do Porozumienia Międzygminnego w Jarocinie nastąpiło w 2014 r.

3. STAN ŚRODOWISKA

3.1. MONITORING JAKOŚCI POWIETRZA

W roku 2013 jakość powietrza na terenie powiatu śremskiego monitorowano w jednym punkcie w miejscowości Brodniczka, metodą pasywną (metoda wskaźnikowa) polegającą na miesięcznej ekspozycji specjalnie przygotowanych próbników, zawieszonych na wysokości około 1,5 metra i oznaczaniu zanieczyszczeń raz w miesiącu. Metodą tą prowadzono badania stężeń dwutlenku siarki i tlenków azotu w przeliczeniu na dwutlenek azotu. Badania są kontynuowane w roku 2014.

Z badań przeprowadzonych w roku 2013 wynika, że wartość średnia dla roku dla dwutlenku siarki wynosiła 2,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a dwutlenku azotu - 13,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ocenę jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2013 wykonano zgodnie z podziałem województwa na strefy, gdzie strefę stanowi:

- aglomeracja poznańska,
- miasto Kalisz,
- strefa wielkopolska.

Powiat śremski jest elementem składowym strefy wielkopolskiej.

Celem rocznych ocen jakości powietrza jest:

- określenie jakości powietrza w strefach;
- wskazanie ewentualnych przekroczeń standardów jakości powietrza, poziomów docelowych i poziomów celów długoterminowych;
- wskazanie prawdopodobnych przyczyn ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń.

Oceny jakości powietrza w strefach dokonano z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów: ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia

Do oceny jakości powietrza w strefie wielkopolskiej pod kątem ochrony zdrowia wykorzystano pomiary wykonywane na terenie strefy oraz wyniki modelowania matematycznego. Wartości otrzymane w roku 2013 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych pozwoliły na zakwalifikowanie strefy, a więc i powiatu śremskiego, do poniższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, pyłu PM_{2,5} oraz metali oznaczanych w pyłe PM₁₀.
- do klasy C – dla pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe PM₁₀. W przypadku pyłu PM₁₀ podkreślić należy, że generalnie odnotowywane są przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla 24-godzin, jednak w roku 2013 stwierdzono przekroczenie stężenia średniego dla roku na stanowisku w Nowym Tomysłu.

Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy / powiatu	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
wielkopolska / powiat śremski	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A

Ponadto stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej ozonu (120 µg/m³) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

Ocena pod kątem ochrony roślin

Do oceny jakości powietrza w strefie wielkopolskiej pod kątem ochrony roślin wykorzystano pomiary wykonywane na terenie strefy oraz wyniki modelowania matematycznego. Wartości SO₂, NO_x i O₃, otrzymane w roku 2013 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych i poziomu docelowego pozwoliły na zaklasyfikowanie powiatu, będącego składową strefy wielkopolskiej do klasy A.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy / powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃
wielkopolska / powiat śremski	A	A	A

Ponadto stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej ozonu (6000 µg/m³×h) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

3.2. MONITORING JAKOŚCI WÓD

3.2.1. MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Badania stanu wód w 2013 roku prowadzono w oparciu o „Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2013–2015”.

Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza *oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych*.

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej do roku 2015 należy osiągnąć dobry stan wszystkich wód.

Program monitoringu wód na terenie województwa realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań,
- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością:

- raz na 6 lat (wyłącznie na obszarach siedlisk lub gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie dla JCW wyznaczonych jako niezagrożone niespełnieniem celów środowiskowych) – pełny zakres badań,
  - raz na 3 lata w ograniczonym zakresie badań,
    - na obszarach siedlisk lub gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie dla JCW wyznaczonych jako zagrożone niespełnieniem celów środowiskowych,
    - na obszarach wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
    - na obszarach narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych,
    - JCW przeznaczonych do celów rekreacyjnych w tym kąpieliskowych;
  - corocznie (wyłącznie dla JCW przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu badawczego (MB) w punkcie wyznaczonym na potrzeby wymiany informacji między państwami członkowskimi UE z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań lub corocznie – ograniczony zakres badań.

Na terenie powiatu śremskiego wyznaczono jednolite części wód płynących:

- Kanał Mosiński do Kani,
- Racocki Rów,
- Kanał Graniczny,
- Pysząca,
- Młynisko,
- Dopływ z Lucin,
- Kanał Szymanowo–Grzybno,
- Kanał Książ,
- Warta od Moskawy do Pyszącej,
- Warta od Pyszącej do Kopli.

oraz jednolite części wód stojących:

- Jezioro Grzymisławskie,
- Jezioro Dolskie Wielkie (Dolsko Wielkie),
- Jezioro Móreckie (Mórka),
- Jezioro Ostrowieczno.

Wyznaczone JCW płynące reprezentują różne typy abiotyczne:

- 0 – typ nieokreślony – kanały i zbiorniki zaporowe,
- 17 – potok nizinny piaszczysty,
- 21 – wielka rzeka nizinna,
- 25 – ciek łączący jeziora.

JCW stojące zaliczono do typu abiotycznego 3b – są to jeziora o wysokiej zawartości wapnia, niestratyfikowane, o dużym wpływie zlewni na jakość wód.

Program monitoringu wód powierzchniowych na terenie powiatu śremskiego w roku 2013 obejmował JCW:

- Kanał Graniczny – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu śremskiego w miejscowości Bystrzek (2,3 km), badania wykonywane w ramach monitoringu obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych;
- Kanał Książ – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu śremskiego, w miejscowości Łęzek (3,0 km), badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych:

- wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
- narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- Racocki Rów – punkt zlokalizowany poza granicami powiatu śremskiego, w miejscowości Racot (3,2 km), badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- Warta od Pyszącej do Kopli – punkty zlokalizowane poza granicami powiatu śremskiego w miejscowościach Wiórek (256 km) i Radzewice (276 km), badania wykonywane w ramach:
  - monitoringu operacyjnego w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych,
  - monitoringu badawczego (Wiórek),
  - monitoringu obszarów chronionych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia (Radzewice);
- Kanał Mosiński do Kani – punkt zlokalizowany poza granicami powiatu śremskiego w miejscowości Niedźwiady (86,8 km), badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- Jezioro Móreckie (Mórka) – badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego.

Ocena stanu wód powierzchniowych

Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu lub potencjału ekologicznego oraz ocena stanu chemicznego. Stan wód określany jest jako:

- dobry – jeśli stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest jako bardzo dobry (stan), maksymalny (potencjał) lub dobry, a jednocześnie stan chemiczny jest dobry;
- zły – w pozostałych przypadkach.

Stan ekologiczny – określany jest dla naturalnych jednolitych części wód, potencjał ekologiczny – określany jest dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód. Stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest jako:

- bardzo dobry (stan) lub maksymalny (potencjał),
- dobry,
- umiarkowany,
- słaby,
- zły.

Na ocenę stanu/potencjału ekologicznego składa się:

- klasyfikacja elementów biologicznych, prowadzona w zakresie klas I–V,
- klasyfikacja elementów fizykochemicznych:
  - dla rzek w zakresie: klasa I, klasa II lub stan/potencjał poniżej dobrego,
  - dla jezior w zakresie: stan/potencjał dobry lub poniżej dobrego,
  - ocena wskaźników jakości wód z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) w zakresie: klasy I, II lub stanu/potencjału poniżej dobrego (dla rzek i jezior),
- klasyfikacja elementów hydromorfologicznych, prowadzona w zakresie klas I lub II.

Ocena stanu chemicznego wykonywana jest na podstawie analizy wyników badań wskaźników chemicznych z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Stan chemiczny klasyfikuje się jako dobry lub poniżej dobrego.

Jeśli JCW objęta jest monitoringiem obszarów chronionych należy sprawdzić spełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych i zweryfikować ocenę stanu wód.

Szczegółowe oceny stanu wód powierzchniowych są zamieszczone na stronie internetowej WIOŚ www.poznan.wios.gov.pl.

Ocena stanu wód płynących na terenie powiatu śremskiego za 2013 rok

W JCW Kanał Graniczny stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny, tym samym zły stan wód. O ocenie potencjału ekologicznego zdecydował element biologiczny fitobentos. Ponadto stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

W JCW Kanał Książ stwierdzono dobry potencjał ekologiczny, ale zły stan wód. O ocenie zdecydowało niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

W JCW Rów Racocki stwierdzono umiarkowany stan ekologiczny, tym samym zły stan wód. O ocenie stanu ekologicznego zdecydował element biologiczny fitobentos oraz elementy fizykochemiczne (azot Kjeldahla, fosforany). Ponadto stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

W JCW Warta od Pyszącej do Kopli stan wód oceniono jako zły. W punkcie pomiarowym w Wiórku stwierdzono przekroczenie dla wskaźnika z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: węglowodory ropopochodne – indeks oleju mineralnego; stan chemiczny określono jako poniżej dobrego, ze względu na przekroczone wartości graniczne dla rtęci i jej związków. W punkcie w Radzewicach stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

W JCW Kanał Mosiński do Kani stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny, tym samym zły stan wód. O ocenie stanu ekologicznego zdecydował element biologiczny makrofity oraz elementy fizykochemiczne (ogólny węgiel organiczny, azot azotanowy). Ponadto stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

Nazwa ocenianej JCW	Kanał Graniczny	Kanał Książ	Rów Racocki	Warta od Pyszącej do Kopli	Warta od Pyszącej do Kopli	Kanał Mosiński do Kani
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Kanał Graniczny - Bystrzek	Kanał Książ-Łęzek	Rów Racocki- Racot	Warta – Wiórek	Warta – Radzewice	Niedźwiady
Typ abiotyczny	17	17	25	21	21	0
Silnie zmieniona lub sztuczna jcw	NIE	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK
Program monitoringu	MOC	MO, MOC	MO, MOC	MO, MB	MOC	MO, MOC
Klasa elementów biologicznych	III	II	III	nie badano	nie badano	III
Klasa elementów hydromorfologicznych	II	II	II	nie badano	nie badano	II
Klasa elementów fizykochemicznych	II	II	PSD	II	nie badano	PPD
Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	nie badano	nie badano	nie badano	PPD	nie badano	nie badano
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY	DOBRY	UMIARKOWANY	nie oceniano	nie oceniano	UMIARKOWANY
Czy jcw występuje na obszarze chronionym?	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	NIE	NIE	NIE	nie badano	NIE	NIE
STAN CHEMICZNY	nie badano	nie badano	nie badano	PSD	nie badano	nie badano
Weryfikacja stanu wód ze względu na ocenę spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	ZŁY	ZŁY	ZŁY	ZŁY	ZŁY	ZŁY
STAN WÓD	ZŁY	ZŁY	ZŁY	ZŁY	ZŁY	ZŁY

PPD – poniżej potencjału dobrego

PSD – poniżej stanu dobrego

NIE – nie spełnia wymagań postawionych dla obszarów chronionych

Potencjał ekologiczny JCW silnie zmienionej	
Potencjał ekologiczny JCW sztucznej	
Stan ekologiczny JCW naturalnej	

Ocena stanu wód jeziornych na terenie powiatu śremskiego za 2013 rok

Nazwa ocenianej JCW	Jeziro Móreckie (Mórka)
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	jez. Móreckie (Mórka) - st 02
Typ abiotyczny	3b
Silnie zmieniona lub sztuczna jcw	NIE
Program monitoringu	MO
Klasa elementów biologicznych	III
Klasa elementów hydromorfologicznych	I
Klasa elementów fizykochemicznych	PSD
Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	nie badano
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY
Czy jcw występuje na obszarze chronionym?	NIE
Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	nie badano
STAN CHEMICZNY	nie badano
Weryfikacja stanu wód ze względu na ocenę spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	
STAN WÓD	ZŁY

PSD – poniżej stanu dobrego

W JCW Jezioro Móreckie (Mórka) stwierdzono umiarkowany stan ekologiczny, a tym samym zły stan wód. Podstawą oceny była klasyfikacja elementów biologicznych (fitoplankton) i elementów fizykochemicznych (przewodność oraz zawartość tlenu rozpuszczonego).

3.2.2. MONITORING JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie powiatu śremskiego występuje jeden z najzasobniejszych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych *Pradolina Warszawa - Berlin* (GZWP nr 150) będący zbiornikiem czwartorzędowym o znaczeniu ponadregionalnym, gdyż równoleżnikowo przecinając obszar Wielkopolski przebiega dalej na wschód i na zachód. Zbiornik ten narażony jest na zanieczyszczenia antropogeniczne ze względu na swój „odkryty” charakter (intensywna wymiana pomiędzy wodami infiltracyjnymi a podziemnymi).

Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) na terenie powiatu śremskiego

GZWP	Nazwa zbiornika	Wiek utworów	Typ zbiornika	Średnia głębokość	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne
				m	tys. m ³ /d
150	Pradolina Warszawa-Berlin	Q _p	porowy	25-30	456

Objaśnienia:

Q_p – utwory czwartorzędu w pradolinach

Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to zostało wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną. Oznacza ono określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych

Na terenie województwa wielkopolskiego wyznaczono 18 jednolitych części wód podziemnych, w tym na obszarze powiatu śremskiego JCWPD nr 73 – zagrożoną nieosiągnięciem dobrego stanu.

W roku 2013 badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie powiatu śremskiego prowadzone były przez:

- Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie w ramach monitoringu operacyjnego, którym objęto jednolite części wód podziemnych zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, który prowadzi monitoring wyłącznie na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w zakresie umożliwiającym ocenę wpływu związków azotu pochodzących z gospodarki rolnej na jakość wód podziemnych.

Wyniki monitoringu operacyjnego wód podziemnych, którym zostały objęte jednolite części wód podziemnych zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu

Badania prowadzono dwa razy w roku – wiosną i jesienią. W jednym punkcie jakość wód mieściła w granicach klasy II (wody dobrej jakości), w dwóch punktach badawczych jakość wód mieściła się w granicach III klasy (wody zadowalającej jakości), w jednym punkcie – w granicach klasy IV (wody niezadowalającej jakości).

Ocena jakości wód podziemnych na terenie powiatu śremskiego w roku 2013 /według PIG/

Nr otworu	Lokalizacja otworu	Wody	Stratygrafia	JCW Pd	Klasa jakości wód	Wskaźniki decydujące o klasie jakości wód	Użytkowanie terenu
1959	Orkowo, gmina Śrem	G	Q	73	III	niska zawartość tlenu, wapń	Grunty orne
2067	Śrem, gmina Śrem	G	Q	73	III	amoniak, żelazo, mangan	Roślinność drzewiasta i krzewiasta
2608	Dąbrowa, gmina Śrem	G	Q	73	II		Grunty orne
2611	Mchy, gmina Śrem	W	Q	73	IV	żelazo, wapń, wodorowęglany,	Zabudowa wiejska

Objaśnienia:

Wody: W – wgłębne, G – gruntowe;

Stratygrafia: Q – czwartorzęd;

Klasa wód: I – wody o bardzo dobrej jakości, II – wody dobrej jakości, III – wody zadowalającej jakości; IV – wody niezadowalającej jakości, V – wody złej jakości.

Wyniki monitoringu operacyjnego wód podziemnych, pod kątem podatności wód na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych

Na obszarze powiatu zlokalizowane są 2 obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych:

- obszar w zlewni Kanału Mosińskiego i Kanału Książ ((NVZ6000PO10S),
- obszar w zlewni Olszynki, Racockiego Rowu i Żydowskiego Rowu nr NVZ6000PO9.

Do badań wód podziemnych została wytypowana studnia w miejscowości Mórka ujmująca wody gruntowe, czwartorzędowe, podatne na zanieczyszczenia antropogeniczne.

Ocena jakości wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego na terenie powiatu śremskiego w roku 2013 /według WIOŚ/

Obszar OSN	Ujęcie	Średnie stężenie azotanów /mg NO ₃ /l/	Wynik badań	Użytkowanie terenu
zlewni rzek Olszynki, Racockiego Rowu i Rowu Żydowskiego	Mórka	89,36	wody zanieczyszczone azotanami (powyżej 50 mg NO ₃ /l)	Zabudowa wiejska

3.3. MONITORING JAKOŚCI GLEBY I ZIEMI

Monitoring jakości gleby i ziemi stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka, w szczególności dotyczy to właściwości chemicznych gleb.

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich, od roku 1995. Ostatnie badania gleb były prowadzone w roku 2010. Rozpoczęcie piątego cyklu badań planowane jest na rok 2015.

W ramach krajowej sieci, na którą składa się 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie kraju, w Wielkopolsce wytypowanych jest do badań 17 punktów pomiarowych. Na terenie powiatu śremskiego nie wyznaczono punktów pomiarowych.

3.4. MONITORING HAŁASU

Celem monitoringu hałasu jest zapewnienie informacji dla potrzeb ochrony przed hałasem realizowanej poprzez instrumenty planowania przestrzennego oraz ochrony środowiska.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonują obowiązkowo:

- starostowie – dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- zarządcy dróg, linii kolejowych, lotnisk, jeśli eksploatacja drogi, linii kolejowej lub lotniska może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje oceny stanu akustycznego środowiska na obszarach nieobjętych procesem opracowania map akustycznych.

Ze względu na powszechność występowania, zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska są hałasy komunikacyjne. Jeżeli w związku z eksploatacją drogi lub linii kolejowej powstaje hałas przekraczający wartości dopuszczalne, zarządzający zobowiązany jest do podjęcia działań eliminujących stwierdzone przekroczenia, nie przewiduje się natomiast wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku. Inspekcja Ochrony Środowiska nie ma zatem możliwości dyscyplinowania zarządzających drogami poprzez ukaranie administracyjną karą pieniężną. Z tego powodu, jak również z uwagi na trudności w likwidacji konfliktów akustycznych, uwzględnienie potrzeby zapewnienia komfortu akustycznego środowiska na etapie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego jest najbardziej efektywnym instrumentem w walce z hałasem.

Przez teren powiatu śremskiego przebiegają drogi wojewódzkie: nr 310 Głuchowo – Śrem, nr 432 Leszno – Września, nr 436 Pyszaca – Nowe Miasto nad Wartą, nr 437 Dolsk - Koszkowo. Główny szlak kolejowy powiatu stanowi linia nr 369 Mieszków - Czempień.

Pomiary poziomu hałasu przez zarządzających drogami, liniami kolejowymi i lotniskami prowadzone są co 5 lat – ostatnio w roku 2010. Na ich podstawie w roku 2012 wykonane zostały mapy akustyczne obszarów położonych w otoczeniu odcinków dróg, na których stwierdzono negatywne oddziaływanie akustyczne. Wykaz odcinków dróg na terenie powiatu, dla których sporządzono mapy akustyczne przedstawiono w „Informacji o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie śremskim w roku 2012”.

W roku 2013 WIOŚ nie prowadził pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu śremskiego.

3.5. MONITORING PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

W roku 2013 zakończył się drugi, trzyletni cykl badań poziomu pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku, obejmujący lata 2011–2013. W roku tym wykonano kolejną serię badań PEM, prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i realizowanych w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz, w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa.

Punkty wybiera się w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy,
- w pozostałych miastach,
- na terenach wiejskich.

Dla każdej z powyższych grup terenów wybiera się po 15 punktów, dla każdego roku kalendarzowego.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

Na terenie powiatu śremskiego w roku 2013 pomiary poziomów PEM prowadzono w jednym punkcie – w miejscowości Brodnica przy budynku nr 66, wytypowanym do badań w kategorii *tereny wiejskie*.

Zmierzony poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 0,18 V/m, zatem nie występowało przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m.

W tym samym punkcie badania przeprowadzono w roku 2010 – w poprzednim, zakończonym cyklu trzyletnim – wtedy również nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego PEM.

W roku 2013, podobnie jak w latach ubiegłych, w trakcie badań na obszarze całej Wielkopolski w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM. Mimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

3.6. MONITORING GOSPODARKI ODPADAMI

Wojewódzką bazę danych, dotyczącą wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz na zbieranie i przetwarzanie odpadów, prowadzi marszałek województwa.

Utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania.

WIOŚ w ramach monitoringu gospodarki odpadami gromadzi informacje o:

- sortowniach,
- kompostowniach,
- spalarniach odpadów,
- składowiskach z uwzględnieniem stopnia i sposobu ich zabezpieczenia.

Informacje te uzyskiwane są z ankiet wysyłanych do gmin oraz do podmiotów gospodarczych, weryfikowanych podczas kontroli.

Spalarnie odpadów

Na terenie powiatu śremskiego nie ma spalarni odpadów.

Kompostownie

Na terenie powiatu śremskiego od 2010 roku działa przyżmowa kompostownia odpadów w Mateuszewie (gmina Śrem), której właścicielem i zarządzającym jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Śremie. W 2013 r. kompostownia przyjęła 1509,03 Mg odpadów.

Sortownie

Na terenie powiatu śremskiego od 2010 r. roku działa mobilna sortownia odpadów komunalnych w Mateuszewie, której właścicielem jest Zakład Gospodarki Odpadami w Sp. z o.o. w Jarocinie.

W roku 2013 poddano sortowaniu 4817,70 Mg odpadów; wysortowano:

- frakcja podsitowa (191209) w ilości 1624,34 Mg,
- frakcja nadsitowa (191212) w ilości 3195,36 Mg.

Składowiska odpadów

W roku 2013 na terenie powiatu śremskiego eksploatowane były dwa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowościach: Mateuszewo i Pysząca.

W miejscowościach: Włóściejewki (gmina Książ Wlkp.) i Pokrzywnica (gmina Dolsk) znajdują się dwa nieeksploatowane składowiska.

Wykaz składowisk eksploatowanych na terenie powiatu śremskiego w roku 2013

Lp.	Gmina	Miejscowość	Ilość odpadów składowana w 2013 roku /Mg/	Powierzchnia całkowita składowiska ^{/1/} /ha/	Data uruchomienia	Posiadane decyzje ^{/2/}	Typ składowiska ^{/3/}
1.	Śrem	Mateuszewo	4784,18	6,8	1993	1,2,3,6	IN
2.	Śrem	Pysząca	35,14	2,0	1990	1,3,6	IN

Objaśnienia:

/1/ powierzchnia całkowita składowiska - to powierzchnia całego terenu (budynki, drogi wewnętrzne, kwatery) należąca do właściciela składowiska;

/2/ posiadane decyzje: **1** decyzja lokalizacyjna, **2** pozwolenie na budowę, **3** decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji, **4** pozwolenie na użytkowanie, **5** zezwolenie na odzysk lub unieszkodliwianie, **6** pozwolenie zintegrowane na składowanie odpadów z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25.000 ton;

/3/ typ składowiska: **N** odpadów niebezpiecznych, **O** odpadów obojętnych, **IN** odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Wykaz zamkniętych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie powiatu śremskiego

Lp.	Gmina	Miejscowość	Powierzchnia całkowita składowiska /ha/	Data uruchomienia	Data zamknięcia	Rekultywacja
1.	Książ Wlkp.	Włóściejewki	1,4	1993	2010 ^{1,2}	nie rozpoczęto prac rekultywacyjnych
2.	Dolsk	Pokrzywnica	2,9	1993	2005 ¹ / 2007 ²	w trakcie

Objaśnienia:

1 – data zaprzestania przyjmowania odpadów, 2 – data decyzji na zamknięcie.

Zgodnie z art. 124.4 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.) zarządzający składowiskiem odpadów jest obowiązany prowadzić monitoring składowiska odpadów w fazie przedeksploatacyjnej, eksploatacyjnej i poeksploatacyjnej. Zakres, czas i częstotliwość oraz sposób i warunki prowadzenia monitoringu składowisk odpadów określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk z dnia 09.12.2002 r., obowiązującym do dnia

16 maja 2013 r. Obowiązek ten został utrzymany w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.

Obowiązek prowadzenia monitoringu na czynnym składowisku określony jest w decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji/pozwoleniu zintegrowanym/zezwoleniu na odzysk lub unieszkodliwianie, a w przypadku składowisk zamkniętych w decyzji wyrażającej zgodę na zamknięcie i przeprowadzenie rekultywacji. Natomiast zgodnie z obowiązującą od 23 stycznia 2013 r. ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zarządzający składowiskiem odpadów istniejącym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jest obowiązany w terminie dwóch lat od dnia jej wejścia w życie złożyć wniosek o wydanie decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów, w której prowadzenie monitoringu określone będzie zarówno dla fazy eksploatacyjnej i poeksploatacyjnej.

Zakres i częstotliwość badań monitoringowych w roku 2013 na składowiskach eksploatowanych i nieeksploatowanych na terenie powiatu śremskiego

Lp.	Lokalizacja składowiska	Badania	Poziom i skład wód podziemnych	Skład wód odciekowych	Skład wód powierzchniowych	Skład i emisja gazu składowiskowego	Osiadanie składowiska	Struktura i skład masy odpadów
1	Mateuszewo	wymagane ¹	4 razy w roku	4 razy w roku	nie dotyczy	12 razy w roku	nie dotyczy	raz w roku
		wykonane ²	4 razy w roku	4 razy w roku	nie dotyczy	12 razy w roku	nie dotyczy	raz w roku
2	Pysząca	wymagane ¹	4 razy w roku	nie dotyczy	4 razy w roku	nie dotyczy	raz w roku	raz w roku
		wykonane ²	4 razy w roku	nie dotyczy	4 razy w roku	nie dotyczy	raz w roku	raz w roku
3	Włociejewki	wymagane ¹	2 razy w roku	2 razy w roku	2 razy w roku	2 razy w roku	raz w roku	nie dotyczy
		wykonane ²	2 razy w roku	2 razy w roku	2 razy w roku	2 razy w roku	raz w roku	nie dotyczy
4	Pokrzywnica	wymagane ¹	2 razy w roku	2 razy w roku	2 razy w roku	2 razy w roku	raz w roku	raz w roku
		wykonane ²	2 razy w roku	2 razy w roku	brak pomiarów	brak pomiarów	brak pomiarów	brak pomiarów

Objaśnienia:

1 - częstotliwość prowadzonych badań zgodnie z wydaną decyzją, w przypadku gdy badanie któregoś ze wskaźników nie jest wymagane należy wpisać nie dotyczy.

2 - częstotliwość prowadzonych badań zgodnie z informacjami zawartymi w przekazanych do WIOŚ raportach z monitoringu lokalnego na składowiskach w roku 2013.

3.7. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

1. W wyniku oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia, strefę wielkopolską zaliczono do klasy A za wyjątkiem pyłu PM10 i benzo(a)pirenu, dla których strefę zaliczono do klasy C. Ze względu na kryteria dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających klasyfikacji, strefę wielkopolską zaliczono do klasy A.

Zaliczenie strefy do klasy A oznacza, że jakość powietrza atmosferycznego na jej obszarze jest zadowalająca. Natomiast przypisanie klasy C oznacza przekroczenie wymaganych prawem norm, ale nie muszą one występować na całym obszarze strefy. Planowane na obszarze strefy przedsięwzięcia nie mogą wpływać na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. Jednocześnie na obszarze strefy powinny być prowadzone działania na rzecz utrzymania jakości powietrza lub jej poprawy.

Dla strefy wielkopolskiej Zarząd Województwa Wielkopolskiego przygotował Program Ochrony Powietrza w zakresie benzo(a)pirenu i pyłu PM10.

2. Zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej do 2015 roku należy osiągnąć dobry stan wód. Badane w 2013 r. jednolite części wód: Kanał Graniczny, Kanał Książ, Rów Racocki, Warta od Pyszącej do Kopli oraz Jezioro Móreckie (Mórka) wykazały zły stan wód.
Największy wpływ na jakość wód mają punktowe źródła zanieczyszczeń (wprowadzanie do wód niedostatecznie oczyszczonych lub nieoczyszczonych ścieków oraz zanieczyszczenia obszarowe pochodzące głównie z rolnictwa. Inne ważne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych stanowią także: rozwój terenów rekreacyjnych bez właściwej infrastruktury (kanalizacja, oczyszczalnie) oraz terenów zabudowy mieszkaniowej w ich bezpośrednim sąsiedztwie i niedostateczna sanitacja wsi.
Należy dążyć do poprawy stanu wód w szczególności poprzez: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewniach (budowa równoległe sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, odprowadzanie do wód wyłącznie ścieków oczyszczonych); stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych na terenach użytkowanych rolniczo, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3. Na terenie powiatu śremskiego wyznaczono jedną JCWPd zagrożoną nieosiągnięciem dobrego stanu wód. Ze względu na infiltracyjny charakter ujęć zlokalizowanych w dolinie Warty wskazana jest najwyższa ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniem. Badania wód podziemnych wykonane w 2013 r. wykazały w jednym punkcie jakość wód w granicach klasy II (wody dobrej jakości), w 2 punktach jakość wód w granicach III klasy (wody zadowalającej jakości) i w jednym punkcie – w granicach klasy IV (wody niezadowalającej jakości). Badania wód podziemnych na OSN prowadzone pod kątem podatności na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych wykazały zanieczyszczenie azotanami powyżej 50 mg NO₃/l.
4. Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich, od roku 1995. Ostatnie badania gleb były prowadzone w roku 2010. Na terenie powiatu śremskiego nie wyznaczono punktów pomiarowych. Rozpoczęcie piątego cyklu badań planowane jest na rok 2015.
5. Degradacja klimatu akustycznego środowiska ma miejsce przede wszystkim w sąsiedztwie głównych tras komunikacji drogowej. Ze względu na trudności związane z eliminowaniem tego rodzaju konfliktów akustycznych, podstawowe znaczenie ma właściwa polityka w zakresie planowania przestrzennego. Problem ten dotyczy nie tylko decyzji podejmowanych w stosunku do obiektów będących źródłami hałasu, ale również lokalizowania projektowanej zabudowy i terenów wymagających komfortu akustycznego.
W roku 2013 WIOŚ nie prowadził pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu śremskiego.
6. W drugim trzyletnim cyklu pomiarów, obejmującym lata 2011–2013, nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pól elektromagnetycznych na terenach dostępnych dla ludności na obszarze województwa wielkopolskiego.
7. Gospodarka odpadami
  - a) na terenie powiatu eksploatowano: mobilną sortownię niesegregowanych odpadów komunalnych w Mateuszewie (gmina Śrem), kompostownię odpadów w Mateuszewie, dwa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Mateuszewie i Pyszącej (gmina Śrem),
  - b) ilość odpadów poddanych sortowaniu w Mateuszewie zmniejszyła się w porównaniu do roku 2012,
  - c) ilość odpadów poddanych kompostowaniu w Mateuszewie zwiększyła się w porównaniu do roku 2012,

- d) ilość składowanych odpadów w Mateuszewie uległa zwiększeniu w porównaniu do roku 2012. Od 2009 do 2012 roku na eksploatowanym składowisku w Pyszce (Odlewni Żeliwa Śrem S.A) praktycznie nie składowano odpadów. W 2013 roku zaczęto ponownie składować odpady,
- e) na terenie powiatu znajdują się dwa składowiska nieeksploatowane, które posiadają decyzje wyrażające zgodę na zamknięcie. Na składowisku w Pokrzywnicy nadal trwają prace rekultywacyjne, a na składowisku we Włoskiej Wodzie prace rekultywacyjne jeszcze nie rozpoczęto.
- f) na składowisku zamkniętym w Pokrzywnicy nie prowadzono monitoringu w pełnym zakresie określonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów, obowiązującym do dnia 16 maja 2013 r.; w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r. poz. 523) obowiązek i zakres monitoringu został utrzymany.

4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

W 2013 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu – Delegatura w Lesznie realizował zadania kontrolne określone w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz w „Ogólnych kierunkach działania IOS” ustalonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Podstawowym celem przeprowadzonych kontroli była poprawa bezpieczeństwa ludzi i środowiska, dlatego wybór podmiotów do kontroli dokonywany był w oparciu o analizę szeregu uwarunkowań i kryteriów, w szczególności takich jak:

- ograniczenie uciążliwości dla środowiska instalacji, które mogą powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska, jako całości (instalacje IPPC),
- poprawa stanu gospodarki odpadami, poprzez kontrole składowisk odpadów oraz zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych na składowiska,
- ochrona zasobów wód i poprawa gospodarki wodno-ściekowej, poprzez kontrole podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi oraz stosujących nawozy naturalne,
- ograniczenie emisji do powietrza ze źródeł energetycznych i technologicznych,
- ochrona środowiska przed hałasem,
- gospodarowanie użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym,
- obowiązki związane z demontażem pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Zadania kontrolne realizowano w ramach działań planowych oraz pozaplanowych, w tym interwencyjnych, podejmowanych na wniosek obywateli, organów administracji publicznej i innych jednostek organizacyjnych.

Kontrolami objęto przedsiębiorców, jak i jednostki organizacyjne niebędące przedsiębiorcami oraz podmioty prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie.

Według stanu na dzień 31.12.2013 r. w ewidencji Delegatury WIOŚ w Lesznie znajdowało się 149 podmiotów prowadzących działalność na terenie powiatu śremskiego, co stanowi 10,87% ogółu podmiotów zarejestrowanych w Delegaturze (1370). W okresie od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. skontrolowano 31 podmiotów (20,8% spośród podmiotów z powiatu), u których przeprowadzono 35 kontroli (20 planowych i 15 pozaplanowych (15 interwencyjnych)) w zakresie: ochrony przed hałasem, ochrony powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, wywiązywania z obowiązków nałożonych w pozwoleniach zintegrowanych oraz innych pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, przestrzegania ustawy o nawozach i nawożeniu, ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową, postępowania z fluorowanymi gazami cieplarnianymi, ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Najliczniejszą grupę wśród skontrolowanych stanowiły jednostki zajmujące się działalnością wytwórczą w rolnictwie (7), gospodarką odpadami (7), demontażem pojazdów (4), branżą metalową (3), oczyszczaniem ścieków (2), przemysłem drzewnym i meblarskim (2), inne (6).

W trakcie 12 kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów ochrony środowiska, natomiast w pozostałych 23 kontrolach (65,7%) takie naruszenia występowały. Dotyczyły one:

- nieuregulowanego stanu formalnoprawnego w zakresie korzystania ze środowiska,
- nieprzestrzegania decyzji określających warunki korzystania ze środowiska,
- nieprzestrzegania wymogów ustawy o nawozach i nawożeniu,
- nieprzestrzegania wymogów programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych;
- gospodarowania odpadami w sposób niezgodny z przepisami ustawy o odpadach,
- niezapewnienia skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem,
- nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego i eksploatacji urządzeń oczyszczalni ścieków,
- niewykonywania okresowych pomiarów emisji lub nieprawidłowości w tym zakresie,
- poinformowania WIOŚ niezgodnie z prawdą o wykonaniu zarządzenia pokontrolnego,

- nienaliczania i nieuiszczania opłat za korzystanie ze środowiska lub nieprawidłowości w tym zakresie,
- niewywiązywania się z obowiązków zawartych w rozporządzeniu (WE) nr 842/2006, w zakresie prowadzenia kart urządzeń zawierających fluorowane gazy cieplarniane oraz regularnego okresowego badania szczelności i oznakowania instalacji,
- niesporządzania i niewprowadzania do KOBIZE raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji wprowadzanych do powietrza lub nieprawidłowości w tym zakresie,
- nieprzekazywania zbiorczego zestawienia danych o odpadach Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego lub nieprawidłowości w tym zakresie,
- nieprowadzenia lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji odpadów.

W działaniach pokontrolnych w 2013r. wobec naruszających przepisy ochrony środowiska zastosowano następujące sankcje:

- udzielono 11 pouczeń,
- wydano 20 zarządzeń pokontrolnych,
- nałożono 8 mandatów karnych na łączną kwotę 1 700 zł,
- skierowano 2 wnioski do sądów o ukaranie winnych popełnienia wykroczeń,
- skierowano 1 wniosek do organu ścigania,
- wydano 2 decyzje wymierzające administracyjne kary pieniężne o łącznej wysokości 6 000 zł. (za przetwarzanie odpadów niezgodnie z zezwoleniem).

Zestawienie liczbowe działań kontrolnych

Jednostka administracyjna	Liczba					Decyzje wymierzające kary za okres trwania przekroczenia i kary jednorazowe	
	podmiotów gospodarczych w ewidencji WIOŚ	kontroli	zarządzeń pokontrolnych	decyzji ustalających termin usunięcia naruszeń i wstrzymujących	mandatów karnych	liczba	kwota
							/tys. zł/
gmina Śrem	86	20	9	0	4	2	6000
gmina Brodnica	15	2	0	0	0	0	0
gmina Dolsk	24	8	6	0	3	0	0
gmina Książ Wlkp.	24	5	5	0	1	0	0
powiat śremski	149	35	20	0	8	2	6000

5. POWAŻNE AWARIE

W 2013 roku na terenie powiatu śremskiego znajdował się jeden zakład zakwalifikowany do grupy Zakładów o Dużym Ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnych awarii (Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe BUT-GAZ Robert Ustasiak – Punkt Przeładunkowo-Magazynowy Gazu Płynnego w Śremie), nie było natomiast zakładów zaklasyfikowanych do Zakładów o Zwiększonym Ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

Jeden zakład (Odlewnia Żeliwa S.A. w Śremie) zaklasyfikowano do grupy pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie ze względu na ilość substancji niebezpiecznej, jaka może znajdować się w zakładzie, nie klasyfikujących się do grup ZZR lub ZDR, ale z uwagi na rodzaj substancji, prowadzone procesy technologiczne lub usytuowanie instalacji, stanowiących zagrożenie dla środowiska.

Rejestr nie obejmuje stacji paliw, które również mogą być potencjalnym miejscem wystąpienia poważnych awarii.

Zdarzenia o znamionach poważnej awarii

W roku 2013 na terenie powiatu śremskiego nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnej awarii, ani poważne awarie.

6. WNIOSKI Z DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ

1. Podmioty korzystające ze środowiska na terenie powiatu śremskiego nie realizują jego ochrony w wymaganym stopniu. W aż 65,7% kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska.
2. Większość nieprawidłowości dotyczyła pojedynczych zagadnień, albo naruszeń niezwiązanych z bezpośrednim oddziaływaniem na środowisko.
3. Część podmiotów nie monitoruje w dostatecznym stopniu zmian w prawie z zakresu ochrony środowiska, w wyniku czego działania środowiskowe podejmuje dopiero w następstwie kontroli i postępowania pokontrolnego WIOŚ.
4. Waga zagadnień ochrony środowiska, obszar działania oraz liczba podmiotów i osób korzystających ze środowiska, przemawiają za potrzebą aktywnego działania wszystkich ustawowo upoważnionych organów.